

สั ก ก า ร ะ

ร อ ย พ ร ะ พุ ท ธ บ า ท

คนเจ้าราคะ ฟังมีรอยเท้ากระหย่ง
คนเจ้าโทสะ ย่อมมีรอยเท้าอันสั้นบีบ
คนเจ้าโมหะ ย่อมมีรอยเท้าจิกลง
คนมีกิเลสเครื่องมุงบังเปิดแล้ว มีรอยเท้าเช่นนี้

สักการะรอยพระพุทธรบาท

๓๔๔

การสร้างบารมี เป็นหน้าที่หลักของมวลมนุษยชาติ ที่เกิดขึ้นมาในแต่ละภพแต่ละชาติก็มีเป้าหมายอย่างนี้ คือเพื่อที่จะสั่งสมบุญ มุ่งกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไป แต่เนื่องจากถูกอวิชชา คือ ความไม่รู้ ครอบงำเห็น จำ คิด รู้ บดบังดวงปัญญา ทำให้สับสนเลือนเป้าหมายดั้งเดิมของการเกิดมา ดังนั้นเมื่อมาเกิดครั้งหนึ่งก็ต้องเริ่มต้นใหม่ เพราะภพชาติมาปิดกั้นไว้ ทำให้ระลึกถึงเป้าหมายดั้งเดิมไม่ได้ บางคนก็พลาดพลั้งไปทำบาปอกุศล ต้องตกไปในอบายภูมิ ทำให้สูญเสียเวลาที่จะแสวงหาหนทางพระนิพพาน ฉะนั้นการสั่งสมบารมีนี้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักไว้ในใจเสมอว่า การกระทำทุกๆ อย่างของเราจะต้องเป็นไปเพื่อการสร้างบารมีเท่านั้น

มีวาระแห่งภษิตที่ปรากฏอยู่ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“รตตสฺส ทิ อุกกุฏิกํ ปทํ ภเว

ทฺฐจฺจสฺส โหติ สหฺสานุปีพิตํ

มุหฺหสฺส โหติ อวทฺตมิตํ ปทํ

วิวฺจฺจตสฺส อิทมิติสํ ปทํ

คนเจ้าราคะ พึงมีรอยเท้ากระหยัง คนเจ้าโทสะ ย่อมมีรอยเท้าอันสั้นบีบ คนเจ้าโมหะ ย่อมมีรอยเท้าจิกลง คนมีกิเลสเครื่องมุงบังเปิดแล้ว มีรอยเท้าเช่นนี้”

สังการะรอยพระพุทธรูป

๓๔๕

*รอยเท้าของมนุษย์ทุกคนในโลก มีลักษณะที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกถึงอุปนิสัยได้ คาถาข้างต้น เป็นคำกล่าวของนางพราหมณ์ มารดาของนางมาคันธียา ขอย้อนเหตุการณ์เล็กน้อย ก่อนที่จะนำเรื่องราวอันสงส์ของการสังการะรอยพระพุทธรูปมาแล้ว นางพราหมณ์และพราหมณ์ผู้เป็นสามี มีลูกสาวสวยคนหนึ่งชื่อ **มาคันธียา** พราหมณ์ได้แสวงหาบุคคลที่เหมาะสมให้กับลูกสาว จนกระทั่งไปพบพระบรมศาสดา

เมื่อเห็นลักษณะมหาบุรุษของพระบรมศาสดา พราหมณ์คิดว่า บุรุษผู้นี้สมควรที่จะเป็นสามีของลูกสาวเรา จึงเข้าไปหาพระบรมศาสดาเพื่อจะยกลูกสาวให้ และกราบทูลขอให้พระพุทธรูปครองอยู่สักครู่ เพื่อตนจะไปตามภรรยาผู้รู้รลัษณ์มาดูลักษณะมหาบุรุษ ด้วยความที่ไม่รู้ว่า พระบรมศาสดาเป็นใคร และด้วยความดีใจ พราหมณ์รีบกระวีกระวาดกลับเข้าไปในบ้าน เพื่อแจ้งข่าวให้พราหมณ์ผู้เป็นภรรยาว่า

“เราทั้งสองแสวงหาลูกเขยมานาน วันนี้เราได้พบบุรุษที่เหมาะสมกับธิดาของเราแล้ว แม่เจ้าจงแต่งตัวลูกสาวเร็วๆ เข้าแล้วตามเรามาเถิด”

สักการะรอยพระพุทธรูปบาท

๓๔๖

เขาริบนำทางภรรยาและลูกสาวมาจนถึงสถานที่ประทับ
ยืนของพระบรมศาสดา ครั้นไปถึงกลับไม่พบพระพุทธรองค์แล้ว
แต่เห็นเพียงรอยพระบาท จึงชี้ให้ภรรยาดูว่า

“ดูก่อนพราหมณ์ รอยเท้านี้เป็นรอยเท้าของบุรุษนั้น”

นางพราหมณ์พูดขึ้นทันทีว่า “พราหมณ์เอ๋ย เจ้าหาคน
ผิดแล้ว รอยเท้าอย่างนี้ เป็นรอยเท้าของผู้ที่หมดกิเลสแล้ว ไม่มี
ประโยชน์อะไรที่จะชวนให้ท่านกลับมาสู่ฆราวาสวิสัย”

แม้กระนั้น พราหมณ์ก็ยังคงมีความหวัง ครั้นมองไปรอบๆ
เห็นพระบรมศาสดาประทับอยู่ในที่ไม่ไกล จึงชวนกันเข้าไปหา
พลากราบทูลความประสงค์ของตน พระบรมศาสดาทรงปฏิเสธ
และตรัสเล่าเหตุการณ์ที่พระองค์ผจญกับธิดามารทั้งสาม ซึ่งมี
รูปร่างหน้าตาสวยงามกว่าลูกสาวของพราหมณ์เป็นร้อยเท่า
พันทวี แต่ก็ไม่สามารถทำให้พระองค์หวนไหวได้ จากนั้นพระองค์
ทรงแสดงธรรมโปรดพราหมณ์ เมื่อจบพระธรรมเทศนา
พราหมณ์สามภรรยาก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอนาคามี

ที่ต้องเล่าเรื่องย้อนหลัง เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง
เนื่องกับรอยพระพุทธรูปบาท รอยพระพุทธรูปบาทนี้มีเหตุน่าอัศจรรย์
อย่างหนึ่ง คือ เมื่อพระพุทธรูปเจ้าทรงประทับรอยพระบาทไว้
ไม่ใช่ว่าจะเห็นกันได้ง่ายๆ ทรงปรารถนาที่จะให้ผู้ใดเห็น ก็

สังการะรอยพระพุทธรูป

๓๔๓

เห็นเฉพาะผู้นั้น ถึงแม้จะมีสัตว์ใหญ่มาเหยียบย่ำ ฝนจะตก กระจกหน้าต่างแล้วซ้ำอีก หรือมีลมพายุพัดทำลาย ก็ไม่อาจจะลบรอยพระพุทธรูปให้หายไปได้ นี่เป็นความอัศจรรย์อย่างหนึ่งของรอยพระพุทธรูป

สิ่งใดก็ตามที่เกี่ยวข้องเนื่องกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หากเรามีจิตใจที่เลื่อมใสหนักแน่นไม่คลอนแคลน เราก็สามารถที่จะเข้าถึงอานิสงส์ อันจะบังเกิดขึ้นจากการบูชาสังการะรอยพระพุทธรูปได้ เพราะมีเรื่องราวในอดีตที่นักสร้างบารมีสมัยก่อนเพียงมีความเลื่อมใสอย่างตั้งมั่นในรอยพระพุทธรูป โดยแสดงความเคารพสักการะด้วยใจที่น้อมนิกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ได้อานิสงส์ใหญ่ที่เกินควรเกินคาด เรื่องมีอยู่ว่า

*ในสมัยของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า ดิสสะ มีมาณพหนุ่มคนหนึ่งบังเกิดในตระกูลที่มีศรัทธา ตระกูลนี้ได้พิจารณาตนเป็นพุทธมามกะทั้งตระกูล จึงเป็นตระกูลที่มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยอันไม่คลอนแคลน เมื่อผู้ใหญ่มีความเลื่อมใสในพระศาสนาอย่างนี้ ก็ได้ปลูกฝังความคิดที่ดีให้กับบุตรหลาน ได้นำไปทำบุญฟังธรรมเป็นประจำที่วิหารตั้งแต่

สักการะรอยพระพุทธรบาท

๓๔๘

ยังเล็ก ทำให้พวกเขาเติบโตมาในท่ามกลางบุคคลที่เป็นสัมมาทิฐิ

ทุกครั้งที่มองเห็นพระบรมศาสดาทรงแสดงธรรม อุบาสกท่านนี้ก็บังเกิดความรัก ความเคารพเลื่อมใสในพระบรมศาสดาอย่างยิ่ง ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบความเลื่อมใสที่ไม่มีประมาณของอุบาสกนั้น ก่อนที่จะเสด็จจาริกไปประกาศพระสัทธรรมในแคว้นอื่น ทรงปรารภนาที่จะอนุเคราะห์อุบาสกผู้มีความศรัทธาอย่างแรงกล้า จึงแสดงรอยพระบาทด้วยการอธิษฐานว่า “ขออุบาสกนี้ จงมองเห็นรอยบาทของเรา” แล้วเสด็จจาริกไป

หลังจากที่พระบรมศาสดาเสด็จไปแล้ว อุบาสกนั้นก็มองเห็นพระเจดีย์ คือรอยพระบาทที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงเอาไว้เพื่อหวังอนุเคราะห์ ท่านบังเกิดมหานิธิชนลูกชูชันตั้งแต่นั้นมา ท่านกระทำการนับถือด้วยความศรัทธา มีการไหว้และการบูชา ทุกๆ ครั้งที่กราบไหว้บูชาสักการะรอยพระพุทธรบาทหัวใจจะน้อมรำลึก สรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้า มีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ ท่านได้สักการะรอยพระพุทธรบาทนี้จนตลอดอายุขัย

ด้วยบุญกรรมที่ตนทำความดี ด้วยการสักการะรอยพระพุทธรบาท ครั้นจุติจากอัตภาพนั้นแล้ว ได้ไปบังเกิดในสวรรค์เสวยทิพยสุขในสวรรค์ยาวนาน เมื่อกลับลงมาเกิดเป็นมนุษย์

สังการะรอยพระพุทธรูป

๓๔๕

ท่านได้เสวยมนุษย์สมบัติที่ละเอียดประณีต ชีวิตไม่เคยตกต่ำใน
กัปที่ ๙๒ และในกัปที่ ๗ แต่กัปนี้ ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิจอม
กษัตริย์พระนามว่า **สุเมธะ** ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มี
พละมาก นี่เป็นผลบุญแห่งการสักการะรอยพระพุทธรูป

ท่านเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสุคติภูมิจนมาถึงสมัยพุทธกาล
บุญส่งผลให้มาบังเกิดในเรือนที่สมบรูณ์ด้วยทรัพย์สมบัติและ
มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ครั้นเจริญวัยก็ออกบวช
ในพระพุทธศาสนา เมื่อบวชไม่นานนัก ท่านก็บรรลุนิพพานเป็น
พระอรหันต์ ปรากฏนามตามบุญที่ท่านทำไว้ในกาลก่อนว่า
ปทสัณญกเถระ วันหนึ่งพระเถระได้ย้อนอดีตดูบุพกรรมของตน
เห็นเรื่องราวการสร้างบารมี และความอัศจรรย์แห่งบุญที่เกิดขึ้น
เพราะการสักการะรอยพระพุทธรูป ท่านเกิดความโสมนัส
พลางเปล่งอุทานว่า

“ผลแห่งบุญนี้ น่าอัศจรรย์เหลือเกิน เราได้เห็นรอย-
พระบาทที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า ติสสะ ทรงประทับรอยไว้
เป็นผู้มีใจว่าเรงโสมนัส ยังจิตให้เลื่อมใสในรอยพระบาท ในกัปที่
๙๒ แต่กัปนี้ เราไม่เคยไปสู่สุคติเลย นี่เป็นผลแห่งการสักการะ
รอยพระพุทธรูป ในภพชาติสุดท้าย เราได้ทำให้แจ้งปฏิสัมภิทา
๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ นี่เป็นผลบุญที่เกิดขึ้นด้วยอานุภาพ

สักการะรอยพระพุทธรบาท

๓๕๐

แห่งการสักการะรอยพระพุทธรบาท”

เราจะเห็นว่า การแสดงความเคารพสักการบูชารอยพระพุทธรบาทนั้น เป็นบุญใหญ่ เพราะเป็นคุณเครื่องที่จะทำให้เราได้ระลึกนึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อสักการบูชาบ่อยๆ เราย่อมมีพระพุทธรบาทเป็นอารมณ์ เพราะรอยพระบาทของพระพุทธรองค์ เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกับพระองค์ เวลาเราบูชาก็หมายความว่า เรามีใจที่ผูกพันกับพระพุทธรองค์ ใจอยู่ในบุญ อยู่กับความบริสุทธิ์ การทำอย่างนี้มีอานิสงส์ใหญ่ไม่มีประมาณ ดังนั้น ให้ทุกท่านหมั่นตรึกระลึกนึกถึงพระพุทธรองค์เสมอๆ ภาวจา ใจของเราจะได้สะอาดบริสุทธิ์ขึ้นทุกๆ วัน

